MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARDA O‘ZINI NAMOYON QILISHNI FAOLLASHTIRISHNING PEDAGOGIK-PSIXOLOGIK ASOSLARI

ПЕДАГОГИЧЕСКО-ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ АКТИВИЗАЦИИ САМОВЫРАЖЕНИЯ ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА

PEDAGOGICAL AND PSYCHOLOGICAL FOUNDATIONS OF PROMOTING SELF-EXPRESSION IN PRESCHOOL CHILDREN

Muxriddin Uzoqov

Annotatsiya. Mazkur maqolada maktabgacha yoshdagi bolalarda o‘zini namoyon qilishni faollashtirishning pedagogik-psixologik asoslari, shaxsga yo‘naltirilgan va insonparvar ta’lim tamoyillari hamda bolalarning individual xususiyatlarini hisobga olish masalalari ilmiy-nazariy jihatdan tahlil qilingan. Tadqiqotda bolalarning emotsional-irodaviy sohasini rivojlantirish, mustaqilligi va tashabbuskorligini qo‘llab-quvvatlash, o‘ziga bo‘lgan ishonchini mustahkamlash hamda tengdoshlari bilan muloqot ko‘nikmalarini shakllantirishning pedagogik imkoniyatlari yoritilgan. Shuningdek, maktabgacha yoshdagi bolalarda odamovilik, tortinchoqlik va ijtimoiy muloqotdan qochish holatlarining yuzaga kelish omillari tahlil qilinib, ularning oldini olishda oila va maktabgacha ta’lim tashkiloti hamkorligining ahamiyati asoslangan. Ilmiy-pedagogik manbalar tahlili asosida bolalarda o‘zini namoyon qilishni faollashtirishga qaratilgan amaliy tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Аннотация. В статье с научно-теоретической точки зрения анализируются педагогические и психологические основы активизации самовыражения детей дошкольного возраста, принципы личностно-ориентированного и гуманистического образования, а также вопросы учета индивидуальных особенностей детей. Рассматриваются педагогические возможности развития эмоционально-волевой сферы, поддержки самостоятельности и инициативности детей, укрепления уверенности в себе и формирования навыков общения со сверстниками. Кроме того, анализируются факторы возникновения замкнутости, застенчивости и избегания социального взаимодействия у детей дошкольного возраста, обосновывается значение сотрудничества семьи и дошкольной образовательной организации в профилактике данных явлений. На основе анализа научно-педагогической литературы разработаны практические рекомендации по активизации самовыражения детей дошкольного возраста.

Abstract. This article provides a theoretical analysis of the pedagogical and psychological foundations of promoting self-expression in preschool children, the principles of learner-centered and humanistic education, and the importance of considering children's individual characteristics. It examines pedagogical approaches

to developing children's emotional and volitional skills, encouraging independence and initiative, strengthening self-confidence, and fostering communication skills with peers. The article also analyzes factors contributing to social withdrawal, shyness, and avoidance of social interaction among preschool children, emphasizing the importance of cooperation between families and preschool educational institutions in preventing these difficulties. Based on an analysis of scientific and pedagogical literature, practical recommendations are proposed for promoting self-expression in preschool children.

Kalit so‘zlar: maktabgacha ta’lim, o‘zini namoyon qilish, pedagogik insonshunoslik, shaxsga yo‘naltirilgan ta’lim, emotsional-irodaviy rivojlanish, odamovilik, tortinchoqlik, o‘z-o‘zini rivojlantirish, pedagogik qo‘llab-quvvatlash, ijtimoiy moslashuv.

Ключевые слова: дошкольное образование, самовыражение, педагогическая антропология, личностно-ориентированное образование, эмоционально-волевое развитие, замкнутость, застенчивость, саморазвитие, педагогическая поддержка, социальная адаптация.

Keywords: preschool education, self-expression, pedagogical anthropology, learner-centered education, emotional and volitional development, social withdrawal, shyness, self-development, pedagogical support, social adaptation.

Kirish. Bugungi kunda maktabgacha ta’lim tizimida bolani har tomonlama rivojlantirish, uning individual imkoniyatlarini ro‘yobga chiqarish, mustaqil fikrlashi va ijtimoiy faolligini oshirish ta’lim-tarbiya jarayonining muhim vazifalaridan biri hisoblanadi. Ayniqsa, maktabgacha yosh davrida bolaning o‘zini anglash, o‘z fikrini ifodalash, his-tuyg‘ularini boshqarish va atrofdagilar bilan munosabat o‘rnatish ko‘nikmalari shakllanadi. Shu sababli bolalarda o‘zini namoyon qilishni faollashtirish masalasi zamonaviy pedagogika va bolalar psixologiyasining dolzarb yo‘nalishlaridan biri sifatida namoyon bo‘lmoqda. O‘zini namoyon qilish bolaning o‘z qiziqishlari, ehtiyojlari, fikrlari, his-tuyg‘ulari va qobiliyatlarini turli faoliyat turlari orqali ifodalash jarayonidir. Mazkur jarayon o‘yin, ijodiy mashg‘ulotlar, tengdoshlar bilan muloqot, mustaqil tanlov va kundalik hayotiy vaziyatlarda namoyon bo‘ladi. Bolaning o‘zini erkin ifodalashi uning o‘ziga bo‘lgan ishonchini mustahkamlash, mustaqilligini rivojlantirish va ijtimoiy muhitga moslashishida muhim ahamiyat kasb etadi. Pedagogik insonshunoslik nuqtayi nazaridan bola faqat pedagogik ta’sirni qabul qiluvchi obyekt emas, balki o‘ziga xos ichki dunyosi, individual xususiyatlari va rivojlanish imkoniyatlariga ega bo‘lgan yaxlit shaxs hisoblanadi. Shu bois ta’lim-tarbiya jarayonida bolaning xatti-harakatlarini faqat belgilangan me’yorlar asosida baholash bilan cheklanmasdan, uning ehtiyojlari, qiziqishlari va rivojlanish sur’atini ham hisobga olish zarur. Maktabgacha yoshdagi ayrim bolalarda tortinchoqlik, odamovilik, o‘ziga ishonchsizlik va tengdoshlari bilan muloqot qilishda qiyinchiliklar kuzatilishi mumkin. Bunday holatlar bolaning individual xususiyatlari, oilaviy muhit,

ijtimoiy tajriba va ta’lim sharoitlari bilan bog‘liq bo‘lishi mumkin. Shuning uchun bolalarda o‘zini namoyon qilishni faollashtirishda pedagogik qo‘llab-quvvatlash, ijobiy emotsional muhit va oila bilan hamkorlikka asoslangan yondashuv muhim ahamiyatga ega. Mazkur maqolaning maqsadi maktabgacha yoshdagi bolalarda o‘zini namoyon qilishni faollashtirishning pedagogik-psixologik asoslarini tahlil qilish, ushbu jarayonga ta’sir etuvchi omillarni aniqlashtirish hamda bolalarning mustaqilligi, tashabbuskorligi va ijtimoiy faolligini rivojlantirishga qaratilgan pedagogik tavsiyalarni ishlab chiqishdan iborat.

Adabiyotlar tahlili. Maktabgacha yoshdagi bolalarning shaxsiy rivojlanishi, o‘zini anglash va o‘z imkoniyatlarini namoyon etish masalalari jahon psixologiyasi va pedagogikasida turli nazariy yondashuvlar asosida o‘rganilgan. Ushbu muammoning ilmiy asoslarini tahlil qilishda L.S. Vigotskiy, A.N. Leontyev, D.B. Elkonin, A. Maslou, K. Rojers va J. Piaje kabi olimlarning qarashlari muhim nazariy ahamiyatga ega.

L.S. Vigotskiyning madaniy-tarixiy nazariyasida bolaning rivojlanishida ijtimoiy muhit, kattalar bilan hamkorlik va madaniy tajribani o‘zlashtirishning ahamiyati asoslab berilgan. Ushbu yondashuvga ko‘ra, bolaning qobiliyatlari va psixik jarayonlari ijtimoiy munosabatlar hamda faoliyat jarayonida rivojlanadi. Mazkur nazariya maktabgacha ta’limda bolaga hamkorlik qilish, muloqotga kirishish va mustaqil faoliyat yuritish imkoniyatlarini yaratish zarurligini tushuntirishga yordam beradi.

A.N. Leontyevning faoliyat nazariyasida shaxsning rivojlanishi uning turli faoliyatlarda ishtirok etishi bilan bog‘liq holda talqin qilinadi. Ushbu nazariy yondashuv nuqtayi nazaridan bolaning o‘zini namoyon qilishi uning faol ishtiroki, mustaqil tanlovi va atrof-muhit bilan o‘zaro munosabati orqali shakllanadi. Demak, maktabgacha ta’lim jarayonida bolalarning faolligini rag‘batlantirish va ularni mazmunli faoliyatga jalb etish muhim pedagogik shart hisoblanadi.

D.B. Elkoninning maktabgacha yoshdagi bolalar psixologiyasiga oid qarashlarida o‘yin faoliyati bolaning rivojlanishida alohida o‘rin tutadi. Rolli o‘yinlar davomida bola turli ijtimoiy vaziyatlarni o‘zlashtiradi, o‘zaro munosabatlarni anglaydi, qoidalarni bajarish va boshqa ishtirokchilar bilan kelishish tajribasiga ega bo‘ladi. Shu sababli o‘yin faoliyati bolalarning muloqot ko‘nikmalari, tashabbuskorligi va o‘zini ifodalash imkoniyatlarini rivojlantiruvchi muhim vosita hisoblanadi.

A. Maslouning inson ehtiyojlari va shaxsiy imkoniyatlarni ro‘yobga chiqarishga oid qarashlari bolaning psixologik ehtiyojlarini hisobga olish zarurligini asoslashda muhimdir. Bolaning xavfsizlik, tegishlilik, hurmat va o‘z imkoniyatlarini namoyon qilishga bo‘lgan ehtiyojlarini qo‘llab-quvvatlash uning rivojlanishiga ijobiy ta’sir ko‘rsatishi mumkin.

K. Rojersning shaxsga yo‘naltirilgan yondashuvida insonni qabul qilish, uning ichki tajribasini tushunish va qo‘llab-quvvatlovchi muhit yaratishga alohida e’tibor qaratiladi. Ushbu qarashlar maktabgacha ta’limda bolaning his-tuyg‘ularini hurmat qilish, uni kamsitmaslik va mustaqil fikr bildirishiga imkon yaratishning pedagogik ahamiyatini ochib beradi.

J. Piaje tadqiqotlarida bolalarning bilish faoliyati va tafakkurining yoshga bog‘liq rivojlanish xususiyatlari tahlil qilingan. Uning qarashlari bolaga yoshiga va rivojlanish darajasiga mos topshiriqlar berish, atrof-muhitni mustaqil o‘rganishiga sharoit yaratish hamda tajriba orqali bilim olish imkoniyatlarini kengaytirish zarurligini asoslashda muhimdir.

Yuqoridagi nazariy qarashlarning umumiy jihati shundan iboratki, bola rivojlanishi faoliyat, ijtimoiy munosabatlar, individual tajriba va qo‘llab-quvvatlovchi muhit bilan uzviy bog‘liq. Shu bilan birga, o‘zini namoyon qilishni faollashtirish masalasi bolalarning emotsional-irodaviy rivojlanishi, odamovilik va tortinchoqlikning oldini olish hamda oila va maktabgacha ta’lim tashkiloti hamkorligi bilan birgalikda o‘rganilishi zarur.

Tadqiqot metodologiyasi. Mazkur tadqiqotning metodologik asosini insonparvarlik, shaxsga yo‘naltirilgan, faoliyatga doir, tizimli va individual yondashuvlar tashkil etadi. Ushbu yondashuvlar maktabgacha yoshdagi bolalarda o‘zini namoyon qilish jarayonini bolaning shaxsiy xususiyatlari, emotsional holati va ijtimoiy munosabatlari bilan uzviy bog‘liqlikda o‘rganish imkonini beradi.

Insonparvarlik yondashuvi bolaning qadr-qimmati, his-tuyg‘ulari va ehtiyojlarini hurmat qilishni, uning erkin rivojlanishi uchun qulay muhit yaratishni nazarda tutadi. Shaxsga yo‘naltirilgan yondashuv esa ta’lim-tarbiya jarayonini bolaning qiziqishlari, qobiliyatlari va individual rivojlanish sur’atiga mos tashkil etishga yo‘naltiriladi.

Faoliyatga doir yondashuv asosida o‘zini namoyon qilishning o‘yin, ijodiy faoliyat, mustaqil tanlov va tengdoshlar bilan hamkorlik jarayonlaridagi ko‘rinishlari tahlil qilinadi. Tizimli yondashuv bolaning emotsional-irodaviy rivojlanishi, o‘ziga ishonchi, muloqot ko‘nikmalari va ijtimoiy moslashuvini o‘zaro bog‘liq tarkibiy qismlar sifatida o‘rganishni ta’minlaydi.

Tadqiqot mavzusini o‘rganishda quyidagi mezonlarga e’tibor qaratish mumkin:

1. O‘zini namoyon qilish faolligi. Bolaning o‘z fikrini bildirishga intilishi, faoliyat tanlashda ishtiroki, tashabbus ko‘rsatishi va ijodiy g‘oyalarini ifodalashi.

2. Emotsional-irodaviy rivojlanish. Bolaning o‘z his-tuyg‘ularini anglash va ifodalash, qiyinchiliklarga munosabat bildirish hamda xatti-harakatlarini boshqarish ko‘nikmalari.

3. Muloqotga kirishish darajasi. Tengdoshlari va kattalar bilan suhbatlashish, birgalikdagi o‘yinlarda ishtirok etish, hamkorlik qilish va kelishmovchiliklarni hal etishga intilish.

4. Mustaqillik va o‘ziga ishonch. Bolaning yoshiga mos vazifalarni mustaqil bajarishi, qaror qabul qilishga intilishi va o‘z imkoniyatlariga nisbatan ijobiy munosabati.

5. Ijtimoiy moslashuv. Bolaning yangi vaziyatlarga moslashishi, guruh faoliyatida ishtirok etishi va ijtimoiy munosabatlarda o‘zini erkin his qilishi.

Tadqiqotning maqsad va vazifalaridan kelib chiqib, ilmiy adabiyotlarni tahlil qilish, taqqoslash, umumlashtirish, pedagogik kuzatish, suhbat va yoshga mos diagnostik metodikalardan foydalanish mumkin. Agar tajriba-sinov ishlari olib borilsa, uning ishtirokchilari, yoshi, tanlanma hajmi, tadqiqot bosqichlari, qo‘llanilgan metodikalar va olingan ma’lumotlarni tahlil qilish tartibi alohida ko‘rsatilishi lozim.

Natijalar va muhokama. Ilmiy-pedagogik adabiyotlar tahlili maktabgacha yoshdagi bolalarda o‘zini namoyon qilishni faollashtirish ularning shaxsiy, emotsional va ijtimoiy rivojlanishi bilan uzviy bog‘liq ekanligini ko‘rsatadi. Bolaning o‘z fikrini ifodalashi, mustaqil tanlov qilishi, ijodiy faoliyatda qatnashishi va tengdoshlari bilan hamkorlik qilishi uning individual imkoniyatlarini ro‘yobga chiqarishga xizmat qiluvchi muhim jarayonlardir.

Tahlil asosida bolalarda o‘zini namoyon qilishni qo‘llab-quvvatlashning quyidagi asosiy yo‘nalishlarini ajratish mumkin.

Ijobiy psixologik muhitning ahamiyati. Bolaning o‘zini erkin namoyon qilishi uchun u o‘zini xavfsiz, qadrlangan va tushunilgan deb his qilishi muhim. Kattalar tomonidan doimiy tanqid qilish, boshqa bolalar bilan taqqoslash yoki xato uchun jazolash bolaning tashabbuskorligiga salbiy ta’sir ko‘rsatishi mumkin. Aksincha, bolaning fikrini tinglash, his-tuyg‘ularini tan olish, harakatlarini qo‘llab-quvvatlash va xatolarini o‘rganish imkoniyati sifatida qabul qilish ijobiy pedagogik muhitni shakllantiradi. Bunday sharoitda bola savol berish, yangi faoliyatni sinab ko‘rish va o‘z fikrini bildirishga ko‘proq intilishi mumkin.

O‘yin faoliyati orqali o‘zini namoyon qilishni rivojlantirish. O‘yin maktabgacha yoshdagi bolalarning yetakchi faoliyatlaridan biri bo‘lib, unda bolaning tasavvuri, ijodkorligi, muloqot ko‘nikmalari va ijtimoiy tajribasi rivojlanadi. Rolli o‘yinlarda bola turli obrazlarni gavdalantiradi, vaziyatlarni mustaqil tashkil etadi va tengdoshlari bilan kelishishga o‘rganadi.

Masalan, “Do‘kon”, “Shifokor”, “Mehmon kutish” kabi o‘yinlarda bolalar rollarni taqsimlash, savol berish, javob qaytarish va o‘zaro yordam ko‘rsatish imkoniyatiga ega bo‘ladilar. Tarbiyachi o‘yin jarayonini to‘liq nazorat qilishdan ko‘ra, bolalarning tashabbuslarini rag‘batlantirishi va zarur holatlarda yordam berishi maqsadga muvofiq.

Emotsional-irodaviy sohani rivojlantirish. Bolalarda o‘zini namoyon qilishni faollashtirish ularning his-tuyg‘ularini anglash va boshqarish ko‘nikmalarini rivojlantirish bilan chambarchas bog‘liq. Bola o‘zining xafa bo‘lganini,

qo‘rqayotganini yoki xursandligini ifodalay olsa, boshqalar bilan munosabat o‘rnatishda ham o‘z ehtiyojlarini aniqroq bayon qila boshlaydi.

Emotsional-irodaviy rivojlanishni qo‘llab-quvvatlash uchun his-tuyg‘ular tasvirlangan rasmlar, ertaklar, sahnalashtirish, musiqiy mashg‘ulotlar va vaziyatli o‘yinlardan foydalanish mumkin. Shuningdek, bolalarga kelishmovchiliklarni tinch yo‘l bilan hal etish, navbat kutish, boshqalarning fikrini tinglash va yordam so‘rash ko‘nikmalarini o‘rgatish lozim.

Odamovilik va tortinchoqlikning oldini olish. Maktabgacha yoshdagi ayrim bolalar yangi muhitga moslashishda, notanish insonlar bilan muloqot qilishda yoki guruh oldida fikr bildirishda qiyinchiliklarga duch kelishi mumkin. Bunday holatlarni baholashda bolaning temperamenti va individual xususiyatlarini hisobga olish zarur. Yolg‘iz o‘ynashni afzal ko‘rish yoki kamgaplikning o‘zi muammo mavjudligini anglatmaydi.

Agar bola muloqotdan muntazam qochsa, tengdoshlari bilan munosabat o‘rnatishda sezilarli qiyinchiliklarga duch kelsa yoki kuchli xavotir namoyon etsa, vaziyatni chuqurroq o‘rganish talab qilinadi. Pedagog va ota-onalar bolani muloqotga majburlash o‘rniga, unga bosqichma-bosqich ijtimoiy aloqalarga kirishish imkoniyatini yaratishlari lozim.

Dastlab bola bilan yakka tartibdagi mashg‘ulotlar tashkil etish, keyin uni bir yoki ikki tengdoshi bilan birgalikdagi faoliyatga jalb qilish, so‘ng kichik guruhdagi o‘yinlarga qo‘shish mumkin. Bunda bolaning har qanday ijobiy tashabbusi e’tirof etilishi, lekin uning shaxsiy chegaralari ham hurmat qilinishi kerak.

Oila va maktabgacha ta’lim tashkiloti hamkorligi. Bolaning shaxsiy rivojlanishida oilaviy muhit va maktabgacha ta’lim tashkilotidagi tarbiyaviy sharoitlar o‘zaro bog‘liq. Agar ota-onalar va pedagoglar bolaning ehtiyojlari, qiziqishlari va xulq-atvoridagi o‘zgarishlar haqida muntazam fikr almashib borsalar, unga ko‘rsatiladigan yordamning izchilligi ta’minlanadi.

Oila va ta’lim tashkiloti hamkorligida quyidagi faoliyat shakllaridan foydalanish mumkin:

ota-onalar bilan individual suhbatlar va maslahatlar tashkil etish;

bolalar bilan birgalikda ijodiy va o‘yin mashg‘ulotlarini o‘tkazish;

ota-onalar uchun bolalarning emotsional rivojlanishi va muloqot ko‘nikmalariga bag‘ishlangan seminarlar tashkil qilish;

bolalarning qiziqishlari va rivojlanishidagi o‘zgarishlar yuzasidan muntazam fikr almashish;

zarur holatlarda pedagog-psixolog bilan hamkorlikda individual qo‘llab-quvvatlash choralarini belgilash.

Bunday hamkorlik bolaning uy va ta’lim muhitida o‘zini xavfsiz his qilishiga, o‘ziga bo‘lgan ishonchini rivojlantirishiga va ijtimoiy munosabatlarda faolroq ishtirok etishiga ko‘maklashishi mumkin.

O‘zini namoyon qilishni faollashtirish bo‘yicha pedagogik tavsiyalar. Tahlil qilingan nazariy yondashuvlardan kelib chiqib, maktabgacha yoshdagi bolalarda o‘zini namoyon qilishni rivojlantirish uchun quyidagi tavsiyalarni ilgari surish mumkin:

Bolalarga yoshiga mos faoliyat turlarini tanlash imkoniyatini berish.

Ularning savollari, fikrlari va ijodiy tashabbuslarini qo‘llab-quvvatlash.

Bolalarni bir-biri bilan taqqoslash o‘rniga, har bir bolaning individual rivojlanishini kuzatish.

Rolli o‘yinlar va jamoaviy topshiriqlar orqali muloqot va hamkorlik ko‘nikmalarini rivojlantirish.

Bolalarning his-tuyg‘ularini erkin ifodalashiga sharoit yaratish va ularni tushunishga intilish.

Tortinchoq bolalarni majburlamasdan, bosqichma-bosqich muloqotga jalb etish.

Ota-onalarga bolaning mustaqilligi, tashabbuskorligi va o‘ziga ishonchini qo‘llab-quvvatlash bo‘yicha tavsiyalar berish.

Mazkur tavsiyalarni amalga oshirishda bolaning individual xususiyatlari, yosh imkoniyatlari va psixologik holatini hisobga olish muhimdir.

Xulosa. Maktabgacha yoshdagi bolalarda o‘zini namoyon qilishni faollashtirish ularning har tomonlama rivojlanishi, mustaqilligi, tashabbuskorligi, o‘ziga ishonchi va ijtimoiy moslashuvini ta’minlashda muhim pedagogik ahamiyatga ega. Ilmiy-pedagogik qarashlar tahlili bolaning shaxsiy rivojlanishi ijtimoiy muhit, faoliyat, kattalar bilan hamkorlik va individual tajriba bilan uzviy bog‘liqligini ko‘rsatadi. Bolalarda o‘zini namoyon qilishni rivojlantirish uchun insonparvarlik, shaxsga yo‘naltirilgan va faoliyatga doir yondashuvlarga asoslangan ta’lim-tarbiya muhitini yaratish zarur. Bunda o‘yin va ijodiy faoliyat, mustaqil tanlov, ijobiy rag‘batlantirish hamda erkin muloqot muhim vositalar sifatida namoyon bo‘ladi. Odamovilik va tortinchoqlik bilan bog‘liq holatlarni baholashda bolaning individual xususiyatlarini hisobga olish, uni majburlash va salbiy taqqoslashlardan saqlanish lozim. Zarur hollarda pedagogik kuzatish, ota-onalar bilan suhbat va mutaxassis maslahatlari orqali bolaning ehtiyojlariga mos yordam tashkil etilishi maqsadga muvofiq.

Shuningdek, oila va maktabgacha ta’lim tashkiloti o‘rtasidagi izchil hamkorlik bolaning emotsional farovonligi va ijtimoiy rivojlanishini qo‘llab-quvvatlovchi muhim shartlardan biridir. Ota-onalar va pedagoglarning birgalikdagi faoliyati orqali bolaning mustaqil fikrlashi, o‘z his-tuyg‘ularini ifodalashi va tengdoshlari bilan samarali munosabat o‘rnatishi uchun qulay sharoit yaratiladi.

Xulosa qilib aytganda, maktabgacha yoshdagi bolalarda o‘zini namoyon qilishni faollashtirish bolani tayyor talablarga moslashtirishdan ko‘ra, uning shaxsiy

imkoniyatlarini ochish, individual xususiyatlarini hurmat qilish va erkin rivojlanishini qo‘llab-quvvatlashga yo‘naltirilishi kerak. Mazkur yondashuv maktabgacha ta’lim sifatini oshirish va bolalarning kelgusidagi ta’lim jarayoniga muvaffaqiyatli moslashishi uchun muhim pedagogik asos bo‘lib xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Qodirova F.R., Toshpo‘latova Sh.Q., Kayumova N.M., A’zamova M.N. Maktabgacha pedagogika. — Toshkent: Tafakkur, 2019. — 684 b.
2. Sodiqova Sh. Maktabgacha pedagogika. — Toshkent: Tafakkur bo‘stoni, 2013. — 288 b.
3. Quchqorova N.M., Allaberganova N.P., Ismailova R.I., Otanazarova N.B. Maktabgacha pedagogika. — Toshkent: Bookmany Print, 2023. — 288 b.
4. Vigotskiy L.S. Myshlenie i rech. — Moskva: Labirint, 2010
5. Leontyev A.N. Deyatelnost. Soznanie. Lichnost. — Moskva: Politizdat, 2008
6. Elkonin D.B. Psixologiya igry. — Moskva: Pedagogika, 2011.